

Zadeva C-16/22

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

6. januar 2022

Predložitveno sodišče:

Oberlandesgericht Graz (Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

21. december 2021

Pritožnica:

MS

Druška udeleženska:

Staatsanwaltschaft Graz

Predmet postopka v glavni stvari

Evropski preiskovalni nalog (EPN), odreditveni in pravosodni organi

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je treba člen 1(1), prvi stavek, in člen 2(c)(i) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2014/41/EU z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah razlagati tako, da se za „pravosodni organ“ in „odreditveni organ“ v smislu teh določb šteje tudi nemški finančni urad za davčne kazenske zadeve in davčne preiskave, ki je v zvezi z določenimi kaznivimi dejanji na podlagi nacionalnih določb pristojen za izvajanje pravic in obveznosti državnega tožilstva?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2014/41/EU z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah (v nadaljevanju: Direktiva 2014/41), zlasti člen 1(1), prvi stavek, in člen 2(c)(i) in (ii)

Navedene nacionalne določbe

Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (avstrijski zvezni zakon o pravosodnem sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije; v nadaljevanju: EU-JZG)

Abgabenordnung (nemški davčni zakonik; v nadaljevanju: AO)

Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (nemški zakon o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah; v nadaljevanju: IRG)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Düsseldorf (finančni urad za davčne kazenske zadeve in davčne preiskave v Düsseldorfu, Nemčija; v nadaljevanju: finančni urad) preiskuje obdolženko MS zaradi suma davčne utaje. Obdolženka kot poslovodja družbe z omejeno odgovornostjo naj v obdobju od 2015 do februarja 2020 ne bi prijavila prihodkov od obratovanja bordela z davčnim učinkom v predvideni višini 1,6 milijona EUR.
- 2 Zaradi razjasnitve dejanskega stanja je finančni urad izdal evropski preiskovalni nalog (v nadaljevanju: EPN), ki ga je dne 23. julija 2020 posredoval Staatsanwaltschaft Graz (državno tožilstvo v Gradcu, Avstrija). Finančni urad je državno tožilstvo zaprosil, naj pri avstrijski banki zahteva listine v zvezi z bančnima računoma, ki se glasita na ime obdolženke.
- 3 EPN je podpisal generalni direktor finančnega urada. V rubriki K EPN („Podatki o organu, ki je izdal EPN“) je bilo označeno polje „pravosodni organ“.

- 4 V skladu s Strafprozessordnung (avstrijski zakonik o kazenskem postopku) je banka dolžna podati informacije o bančnih računih in posredovati listine o bančnih računih le na podlagi preiskovalnega ukrepa, ki ga mora odrediti državno tožilstvo na podlagi odobritve sodišča. Brez odobritve sodišča avstrijsko državno tožilstvo takega preiskovalnega ukrepa ne more oziroma ne sme odrediti.
- 5 Staatsanwaltschaft Graz (državno tožilstvo v Gradcu) je 3. avgusta 2020 izdalo odredbo za izvršitev EPN. Landesgericht Graz (deželno sodišče v Gradcu, Avstrija) je dne 5. avgusta 2020 odobrilo izvršitev, Staatsanwaltschaft Graz (državno tožilstvo v Gradcu) pa je 7. avgusta 2020 odredilo izvedbo ukrepa.
- 6 Obdolženka se je pritožila zoper sklep Landesgericht Graz (deželno sodišče v Gradcu) z dne 5. avgusta, s katerim je bila odobrena izvršitev. Pritožba, ki jo je obdolženka vložila v Nemčiji, ni bila uspešna.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 7 Obdolženka meni, da pri finančnem uradu ne gre za odreditveni in pravosodni organ v smislu člena 1(1) in člena 2(c) Direktive 2014/41 in da ta posledično ni upravičen izdati EPN. Finančni urad ni samostojen, neodvisen in nevezan na navodila, kot je to potrebno za pravosodni organ. Finančnega urada ni mogoče primerjati z državnim tožilstvom, ampak je mogoče uradnike davčne policije šteti le za pomožne uradnike državnega tožilstva. Finančnega urada tudi ni mogoče šteti za odreditveni organ, saj EPN ni odobril pravosodni organ v smislu člena 2(c) Direktive 2014/41.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 8 Predložitveno sodišče se sklicuje na odločbo Oberlandesgericht Wien (višje deželno sodišče na Dunaju, Avstrija) z dne 2. junija 2020, v kateri je to ugotovilo, da nemški finančni uradi v postopkih na podlagi nemškega AO izvajajo pravice in obveznosti državnega tožilstva in tako delujejo kot pravosodni organi v smislu člena 2(c) Direktive 2014/41. Posledično bi jih bilo treba šteti za „odreditvene organe“ v smislu Direktive 2014/41.
- 9 V upoštevni nemški določbah je glede tega določeno:

člen 386(2) AO

„Davčni organ [...] vodi preiskavo neodvisno, če dejanje
pomeni izključno davčno kaznivo dejanje [...]“

člen 399(1) AO:

„Če davčni organ vodi preiskavo neodvisno na podlagi člena 386(2), izvaja pravice in obveznosti, ki jih ima v okviru preiskave državno tožilstvo.“

- 10 Predložitveno sodišče mora presojati pristojnost za izvršitev EPN finančnega urada na podlagi EU-JZG, s katerim je bila v nacionalno pravo prenesena Direktiva 2014/41, natančneje povedano na podlagi členov od 55 do 55m EU-JZG. Člen 55(3) EU-JZG določa: „Če postopka v državi izdajateljici ne vodi pravosodni organ, je mogoče evropski preiskovalni nalog izvršiti le, če je mogoče zoper odločitev odreditvenega organa zahtevati sodno varstvo in je pravosodni organ države izdajateljice odobril evropski preiskovalni nalog.“ Če ta pogoja nista izpolnjena, je izvršitev EPN v skladu s členom 55a(1), točka 9, nedopustna.
- 11 V skladu z izjavo stalnega predstavništva Zvezne republike Nemčije pri Evropski uniji je predvideno, da mora EPN, ki ga nemški upravni organi naslovijo na drugo državo članico Evropske unije, v skladu s členom 2(c) Direktive 2014/41 načeloma potrditi državno tožilstvo deželnega sodišča, v katerega okrožju ima upravni organ svoj sedež. Dežele lahko pristojnost za potrditev prenesejo tudi na drugo sodišče ali drugače uredijo krajevno pristojnost državnega tožilstva, ki potrjuje [EPN]. Za zaprosila nemških finančnih organov, ki na podlagi člena 386(2) AO samostojno vodijo kazensko preiskavo, ni potrebna potrditev pravosodnega organa ali sodišča. Finančni organi v tem primeru v skladu s členom 399(1) AO v povezavi s členom 77(1) IRG izvajajo pravice in obveznosti državnega tožilstva in tako sami ravnaajo kot pravosodni organi v smislu člena 2(c) Direktive 2014/41.
- 12 Ker pravosodni organ v skladu s členom 2(c)(ii), drugi stavek, Direktive 2014/41 ni potrdil EPN, se postavi vprašanje, ali je mogoče finančni urad glede izdaje EPN izenačiti s pravosodnim organom v smislu člena 1(1) in javnim [državnim] tožilcem v smislu člena 2(c)(i) Direktive 2014/41. Če bi bil odgovor na to vprašanje nikalen, bi bila izvršitev tega EPN v Avstriji nedopustna.
- 13 Zlasti naslednji argumenti nasprotujejo temu, da bi se nemški davčni urad, ki v skladu z nacionalnim pravom glede določenih kaznivih dejanj izvaja pravice in obveznosti državnih tožilstev, štelo za odreditveni in pravosodni organ v smislu Direktive 2014/41:

V skladu s členom 1(1), prvi stavek, te direktive je EPN sodna odločba, ki jo izda ali potrdi pravosodni organ. V skladu s členom 2(c)(ii) ne more le sodnik ali javni [državni] tožilec izdati EPN, temveč tudi kateri koli drug pristojni organ, ki ga določi država izdajateljica in deluje v posameznem zadevnem primeru kot preiskovalni organ v kazenskem postopku, s pristojnostjo odreditve zbiranja dokazov v skladu z nacionalnim pravom. V tem primeru pa sodnik ali javni [državni] tožilec v državi izdajateljici potrdita EPN pred posredovanjem izvršitvenemu organu.

Glede tega je Sodišče v zadevi C-584/19 (Staatsanwaltschaft Wien, ECLI:EU:C:2020:1002) v točki 46 ugotovilo, da je EPN mogoče izvršiti le,

če je organ, ki ga je izdal, odreditveni organ v smislu člena 2(c), ali pa, če je pravosodni organ ta nalog potrdil preden je bil poslan.

Zakonodajalec Unije je torej odreditvenim organom, navedenim v členu 2(c)(i) Direktive 2014/41 (sodnikom in javnim [državnim] tožilcem) priznal poseben položaj, ki ga v točki (ii) te določbe navedeni organi nimajo. Zato je treba EPN, ki jih izdajo preiskovalni organi preden so poslani, potrditi, to pomeni vsebinsko preizkusiti glede načel, ki so navedena v uvodnih izjavah 11, 12 in 15 ter členu 6(1) Direktive 2014/41.

V zadevi C-584/19 je sodišče ugotovilo, da je treba člen 1(1) in člen 2(c) Direktive 2014/41 razlagati tako, da državni tožilec države članice ali, splošneje, državno tožilstvo države članice spadata pod pojma „pravosodni organ“ in „odreditveni organ“ v smislu teh določb, ne glede na razmerje pravne podrejenosti, ki bi lahko obstajalo med tem državnim tožilcem ali tem državnim tožilstvom in izvršilno vejo oblasti te države članice, ter izpostavljenost navedenega državnega tožilca ali navedenega državnega tožilstva tveganju, da bodo nanju v okviru sprejemanja evropskega preiskovalnega naloga neposredno ali posredno naslovljene odredbe ali posamezna navodila te veje oblasti.

Finančni organi pregona pa v členu 2(c)(i) Direktive 2014/41 niso navedeni in se jasno razlikujejo od državnega tožilstva, saj gre pri finančnih organih pregona za upravni organ, ki pripada izvršilni veji oblasti, ki ni samostojen, ni neodvisen in je vezan na navodila. Nemški finančni urad je le v primeru določenih kaznivih dejanj pristojen za samostojno vodenje kazenske preiskave, državno tožilstvo pa lahko kadar koli in brez obrazložitve prevzame postopek.

Generalni pravobranilec Campos Sánchez-Bordona je v svojih sklepnih predlogih z dne 11. marca 2021 v zadevi C-66/20 ugotovil, da deluje državno tožilstvo kot garant zakonitosti pred sodišči in je pravi deležnik v pravosodju, saj ne gleda izključno niti v glavnem na interes javne uprave, temveč na splošni interes spoštovanja zakona. *Ratio* člena 2 Direktive 2014/41 je, da upravni organi pridobijo potrditev pravosodnih organov preden pošljejo EPN in ta *ratio* bi bil izničen, če bi organe, ki so del izvršilne oblasti, izenačili s pravosodnimi organi.

- 14 V sodbi Sodišča v zadevi C-584/19 pa je mogoče najti tudi argumente za to, da se finančni urad šteje za odreditveni ali pravosodni organ v smislu člena 1(1), prvi stavek, in člen 2(c)(i) Direktive 2014/41:

V skladu s členom 2(c) Direktive 2014/41 je edini pogoj za priznanje statusa odreditvenega organa, da so sodišče in osebe, ki izvajajo funkcijo sodnika, preiskovalnega sodnika ali javnega [državnega] tožilca, pristojni v zadevnem primeru.

Direktiva 2014/41 predvideva posebne določbe, ki naj zagotovijo, da izdaja EPN zagotavlja jamstva, ki so enaka kot pri izdaji sodne odločbe (na primer spoštovanje temeljnih pravic in učinkovitega sodnega varstva).

Izdaja EPN je namenjena le pospešeni izvedbi enega ali več posebnih preiskovalnih ukrepov zaradi pridobitve dokazov, ki ne morejo omejiti pravice zadevne osebe do svobode.